

NE ZAVRZI ME

Nepogrešljiv priročnik
na poti do manj stvari
in večjega zadovoljstva

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Zbornica komunalnega
gospodarstva

UVODNIK

Živimo v času, ko nam je za vsak izdelek na voljo nešteto cenovno ugodnejših možnosti, zato ob vsakem strganem gumbu ali pokvarjenem delu o popravilu pogosto ne razmišljamo, ampak star predmet raje nadomestimo z novim.

Tak model porabe je nevzdržen. V Sloveniji vsak izmed nas na leto zavrže več kot deset kilogramov stvari, ki so še popolnoma uporabne. Ker živimo na planetu z omejenimi viri, je nujno, da uberemo nove možnosti porabe in preidemo iz ustaljenega vzorca porabe, ki temelji na logiki kupi, uporabi in zavrzi, na odgovornejše vedenje, da bomo izdelke in dobrine uporabljali dlje časa in spoštovali naravne vire, ki nam omogočajo preživetje.

Samo mi imamo moč, da spremenimo svet na bolje. To lahko storimo tako, da predmetov, ki jih ne potrebujemo več, ne ocenimo za odpadke, temveč jih v enaki obliki namenimo komu drugemu ali pa jim z manjšimi posegi omogočimo nov namen in drugo življenje.

Pripravili smo nekaj kratkih in preprostih napotkov, ki našega življenja ne bodo postavili na glavo, bodo pa pripomogli k varovanju virov in prihodnosti, da bodo tudi naši otroci znali uživati v stvareh, prepoznavati njihovo vrednost in da bodo živeli v zdravem okolju. S spremembami pri razmišljanju in vrednotenju lahko postanemo odgovornejši porabniki in poskrbimo, da odvečni predmeti ne končajo med odpadki, temveč zaživijo novo življenje.

Ne zavržimo priložnosti. S preprostimi dejanji, kot so menjava, popravilo in vnovična uporaba, lahko stvarjem omogočimo daljše življenje in nekaj dobrega naredimo za planet.

KAZALO

Naravni viri so omejeni – ne zapravimo priložnosti	4
Štiri možnosti ponovne uporabe	6
Odgovorne navade za lepše okolje (doma, v trgovini, službi in šoli)	8
Zabava menjave in zabavna menjava	11
Zvijače in nasveti o ponovni uporabi za vso družino	12
Kam s stvarmi, ki jih ne potrebujemo več, in kam s tistimi, ki potrebujejo samo popravilo	15

NARAVNI VIRI SO OMEJENI – NE ZAPRAVIMO PRILOŽNOSTI

Ali tudi vi ob prvi težavi z izdelkom že razmišljate o nakupu novega?

Tako reševanje težav je priučeno in predvsem značilno za čas, ko nam je na vsakem koraku na voljo izobilje izdelkov. Zaradi vse nižjih cen in nešteto možnosti izbire se dogaja, da kopičimo vedno več stvari in smo vse bolj ujeti v krog hitre porabe in menjave izdelkov, ki ne spoštuje narave in človekovega dela. Med odpadki tako vsak dan pristanejo še popolnoma uporabne stvari, mi pa zapravljamo denar in naravne vire, potrebne za izdelavo novih izdelkov.

Pomislite na obleko, ki ste se je naveličali ali pa vam ni več prav. Če jo zavržete, hkrati z njo zavržete tudi vse vire in energijo, ki so bili uporabljeni za njeno izdelavo. Zavržete bombaž, velike količine vode, ki so jo pridelovalci uporabili na plantažah bombaža, delavci v tovarnah, in veliko elektrike in nafte zato da je iz kosa tkanine sploh lahko nastala obleka in pripotovala dolgo pot do vas.

Svoje navade moramo spremeniti, saj porabimo tretjino naravnih virov več, kot jih je Zemlja sploh sposobna proizvesti. Osvojiti moramo trajnostno naravnane prakse, ki spoštujejo izdelke in naravne vire, to pa lahko naredimo z dvema pomembnima korakoma.

Prvi korak

je, da podrobno ocenimo svoje vsakodnevne navade, premislimo, kaj zares potrebujemo, kaj in koliko nakupujemo.

Drugi korak

pa je, da pred nakupom razmislimo tudi o posledicah, ki jih naše vedenje prinaša okolju, in poskusimo svoje navade nadomestiti s trajnostno naravnanimi praksami, ki vključujejo možnost popravila, ponovne uporabe ali menjave.

ŠTIRI MOŽNOSTI PONOVNE UPORABE

Ponovna uporaba ni samo enkratno dejanje, temveč je odnos do stvari, miselnost in življenjska filozofija, ki jo lahko udejanjimo s štirimi preprostimi koraki:

01 | PREMISLIMO.

Že med nakupovanjem premislimo, ali izdelek resnično potrebujemo in ali lahko kupimo tak izdelek, ki bo večkrat uporaben.

2 | IZMENJAJMO.

Med sorodniki, prijatelji, sošolci ali sodelavci lahko izmenjamo oblačila, igrače, knjige, pridelke, ponesrečena novoletna darila ipd. in jim podaljšamo življenjsko dobo.

3 | PREDELAJMO.

Preden zavržemo oblačila ali pohištvo, premislimo, ali jih lahko kako drugače uporabimo in jim z manjšimi posegi spremenimo namembnost.

4 | PODARIMO.

Tisto, česar ne potrebujemo več, podarimo bližnjim ali prijateljem ali odpeljimo v najbližji center ponovne uporabe.

ODGOVORNE NAVADE ZA LEPŠE OKOLJE (doma, v trgovini, službi in šoli)

V Sloveniji vsak izmed nas na leto zavrže več kot deset kilogramov stvari, ki so še popolnoma uporabne. In to predvsem zato, ker kupimo več, kot potrebujemo, ne cenimo dovolj tega, kar imamo, in ne vemo, kaj storiti s stvarmi, ki jih več ne potrebujemo.

DOMA:

Starim, še delujočim elektronskim napravam (npr. telefonu, računalniku, gospodinjiskim aparatom) poskušajte najti nove lastnike, bodisi tako, da jih podarite svojim bližnjim ali znancem, ki bi jim naprave koristile, ali pa objavite na katerem izmed portalov za prodajo in izmenjavo predmetov, da jih podarjate.

V TRGOVINI:

- Ne kupujte na »zalogo«. Raje uporabljajte nakupovalni seznam in kupujte samo tisto, kar res potrebujete.
- Kupujte rabljeno, predelano ali popravljeno. Izbirajte stvari, ki so trajne po kakovosti in obliki.
- Razmišljajte o posledicah svojega nakupa in izbirajte izdelke, ki so trajni po vsebini in uporabljenih materialih.
- Razmislite, kako bi embalažo, v kateri so izdelki, lahko ponovno uporabili.

Namesto da kupite novo pohištvo, raje predelajte staro ali rabljeno kupite v bližnjem centru ponovne uporabe, antikvariatu ali na spletnih straneh, ki omogočajo nakup iz druge roke.

Svoje vedenje lahko spremenimo tako, da začnemo razmišljati o svojih dejanjih in jih, če je le mogoče, poskušamo spremeniti s trajnostnimi odločitvami. Razmislimo, kaj že imamo doma, v trgovini, službi in šoli, kaj lahko sami naredimo, kaj lahko poustvarimo in kaj lahko večkrat uporabimo, preden se odločimo za nakup novega izdelka.

V SLUŽBI:

- Tiskanih dokumentov ne zavržite, ampak hrbtno stran uporabite za zapiske ali kakšno drugo interno uporabo.
- Naročajte in uporabljajte recikliran papir.
- Kartonske škatle predelajte v koš za zbiranje starega papirja.
- Izogibajte se uporabi posode in pribora za enkratno uporabo. Malico si lahko od doma prinesete v posodah za večkratno uporabo, vodo pa si lahko natočite v steklenico ali stekleničko za vodo.
- Namesto papirnatih brisačk uporabljajte kuhinjske krpe ali brisače.
- Če imate na delovnem mestu kavni avtomat, pri pripravi ne uporabljajte lončkov za enkratno uporabo, raje od doma prinesite svojo skodelico in izberite opcijo »brez lončka«.

V ŠOLI:

- Prazne strani neporabljenih zvezkov ob koncu šolskega leta zapolnite s skicami, risbami ali drugimi zapiski in njihovo vrednost izkoristite čisto do konca.
- Učbenike in knjige, ki jih ne potrebujete več, prodajte ali podarite knjižnicam, kjer jih bodo lahko večkrat uporabili tudi drugi učenci in si z njimi pomagali pri učenju.
- Ne kupujte nove peresnice, izdelajte svojo. Na spletu je mogoče najti številne ideje, kako ponovno uporabiti embalažo plastenk, tetrapaka, tekstila in drugih materialov za izdelavo unikatnih peresnic*.
- Ne uporabljajte plastičnih kozarčkov ali plastenk za enkratno uporabo, raje si od doma prinesite stekleničko za vodo, ki jo lahko uporabljate dlje časa.
- Ostanke hrane od malice ali kosila si shranite, pojedite jih lahko tudi, ko se vrnete domov.

*Eno možnost si oglejte na strani 10.

ZABAVA MENJAVE IN ZABAVNA MENJAVA

Včasih ni bilo nič bolj »kul« kot majica ali hlače, ki nam jih je posodila starejša sestra ali sestrična, ali pa majica, izmenjana s prijateljico ali prijateljem.

Pozabljamo, da so si v zgodovini, ko ljudje niso živeli v izobilju in izbira izdelkov ni bila tako dostopna, velikokrat pomagali tudi tako, da so si stvari delili oz. si jih posojali. Tudi danes lahko storimo tako – poleg časa in prostora bomo prihranili denar, z dobrim dejanjem pa nekemu polepšali dan.

Izdelkom, ki jih sami ne potrebujemo, lahko omogočimo novo življenje tako, da jih izmenjamo. To lahko storimo s t. i. zabavami menjave (swap parties), ki postajajo vse bolj priljubljena oblika druženja po svetu.

Na zabavo lahko povabimo prijatelje, sorodnike in znance in jih spodbudimo, da s seboj prinesejo še uporabne predmete, ki jih sami ne potrebujejo več, in jih na zabavi izmenjajo z drugimi všečnimi stvarmi, ki si jih želijo ali potrebujejo.

Zabave menjave predstavljajo odlično priložnost, da ustvarimo prostor, kjer se lahko z ljudmi povežemo in si pomagamo, izdelke, ki jih ne uporabljamo več, pa zamenjamo in jim tako omogočimo novo življenje.

ZVIJAČE IN NASVETI O PONOVI UPORABI ZA VSO DRUŽINO

Ponovna uporaba je odlična priložnost za spodbujanje kreativnosti in pridobivanje novih veščin ter znanja, obenem pa je dobro povabilo za kakovostno preživljanje prostega časa v družbi najbližjih. Pripravili smo nekaj izhodišč in praktičnih zvijač, s katerimi lahko popolnoma običajne stvari prelevite v izdelke, ki z novo podobo ne bodo le praktični, temveč tudi zabavni za uporabo.

1. Uporabljene plastenke prelevite v praktične lončke za vzgojo začimb

Porabljene plastenke lahko z enim samim korakom prelevite v lončke za vzgojo začimb, ki se bodo zalivali sami. Vse, kar morate storiti, je, da plastenko prerežete na pol, zgornji del z vratom rahlo preluknjate, namestite v spodnjega, vanj položite dve vrvici, ki bosta črpali vodo iz spodnjega dela, in zasujete z zemljo in začimbami, ki bodo tako živele dlje časa.

2. Star časopisni papir je lahko tudi lep ovojni papir za zavijanje daril

Z malo kreativnosti lahko tudi star časopisni papir, ki se vam doma kopiči, prelevite v uporaben in lep papir za zavijanje daril ali pa ga s tehniko lepljenja brikolaž uporabite kot podlogo za ustvarjanje unikatnih škatel za shranjevanje.

3. Staro in ponošeno majico lahko uporabite tudi kot praktično vrečko za večkratno uporabo

Le deset minut časa vam bo vzelo, da iz stare bombažne majice ustvarite nakupovalno vrečko za večkratno uporabo, ki jo lahko brez skrbi tudi operete. Potrebujete le majico in ostre škarje. Majico položite na mizo in ji odrežite rokave in ovratnik. Spodnji del majice razrežite na dvocentimetrski trakove in jih trdno zavežite skupaj, da nastane dno vrečke, in vrečka je narejena.

4. Plastenke lahko v družbi svojih najmlajših z malo iznajdljivosti spremenite v zabavno peresnico

Nad ponovno uporabo lahko navdušite tudi otroke in s skupnimi močmi izdelate prosojno peresnico. Vse, kar boste potrebovali za izdelavo, sta dve plastenki (veliki ali majhni – pomembno je le, da sta enake velikosti), zadruga in vroče lepilo za lepljenje. Plastenkam odrežite spodnji del in ju združite z zadrugo, ki jo z vročim lepilom nalepite na zgornji in spodnji del.

5. Iz starih konzerv lahko izdelate nova, unikatna stojala za barvice, čopiče ali jedilni pribor

Konzerv od hrane ne zavrzite prehitro. Namočite jih v vročo vodo, iz njih odstranite papir in jih dobro osušite. Prebarvajte ali posprejajte jih z akrilnimi barvami. V otroški sobi jih lahko uporabite kot stojala za barvice ali čopiče, v jedilnici pa lahko nadomestijo stojala za jedilni pribor.

6. Vsestransko uporabnim kozarcem za vlaganje dodajte nekaj barve in jih znova uporabite kot čajne svetilke ali škatlo za malico

Tudi kozarce za vlaganje lahko uporabite za različne namene. Namočite jih v vročo vodo in z njih odstranite papir. Namesto škatel za malico, ki jih morate kupiti, lahko kozarce uporabite za shranjevanje jedi na poti ali pa jih z malo barve spremenite v priročne čajne svetilke za druženje na prostem.

KAM S STVARMİ, KI JIH NE POTREBUJEMO VEČ, IN KAM S TISTIMI, KI POTREBUJEJO SAMO POPRAVILO

Izdelke, ki jih ne potrebujemo več, lahko oddamo ustanovam, ki bodo prepoznale njihovo uporabno vrednost in jim dale novo življenje. Pasji povodec, kuhinjski stoli in dedkove knjige, na katerih se na podstrešju nabira le še prah, so stvari, ki lahko koristijo še komu drugemu, zato jih ne zavržite, raje jih oddajte.

Tistih, ki so vam ljube, a so se čez leta izrabile ali pa imajo manjše napake, pa nikar ne zavržite. Popokan šiv, odlepljen podplat ali nedelujoč gumb je mogoče popraviti. Pri tem vam lahko pomagajo strokovnjaki.

ODDAJTE JIH:

Centri ponovne uporabe

Centre ponovne uporabe danes najdemo že v mnogih slovenskih mestih. Gre za centre, kamor lahko pripeljemo vse izdelke od pohištva, oblačil, igrač, gospodinjstvih aparatov, računalniške opreme in drugih električnih aparatov, ki izdelek, če je potrebno, najprej popravijo, potem pa ga pripravijo za njegovo nadaljnjo uporabo in po simbolični ceni prodajo.

Več na cpu-reuse.com

Knjigobežnice

Ta projekt spodbuja izmenjavo knjig in omogoča, da lahko knjige pustimo na izbranih lokacijah po Sloveniji, zato da jih lahko preberejo tudi drugi. Če v vašem kraju hišica še ni postavljena, jo lahko po navodilih, dostopnih na Facebook strani Knjigobežnice, postavite sami, tam pa si lahko ogledate tudi zemljevid že postavljenih hišic.

Dobrodelne organizacije, zavetišča, varne hiše

Oblačila, obutev, posteljnino in igrače lahko namenite tudi izbrani dobrodelni organizaciji, a se pred tem pozanimajte, kaj je tisto, kar najbolj potrebujejo, in se dogovorite za prevzem.

Boljši sejmi in garažne razprodaje

Umetnine, nakit, porcelan, jedilni pribor in druge malenkosti lahko prodate na boljšem trgu ali lokalni garažni razprodaji, a pri tem ne pozabite rezervirati sejemskega mesta, saj se hitro zapolnijo.

Spletni oglasniki

Prav tako lahko vse zgoraj navedene stvari prodate ali podarite prek spletnih oglasnikov. Na tem mestu bodite pozorni, da izdelke fotografirate, jih dobro opišete in v končni ceni upoštevate tudi stroške morebitnega pošiljanja, da bosta nakup in prevzem lažja.

DESCHIS

POPRAVITE IN PONOVNO UPORABITE:

Čevljarji in šivilje

V Sloveniji je veliko nadarjenih obrtnikov, ki strgano obleko, nahrbtnik ali čevelj popravijo, utrdijo in izdelku omogočijo daljše življenje.

Mizarji, restavratorji

Pohištva, ki ste ga podedovali od starih staršev, ne zavrzite, pri obnovi vam lahko pomagajo mizarji in restavratorji, ki vam svetujejo tudi o nadaljnji negi in vzdrževanju popravljenega pohištva.

Popravljalnice koles

Predrto zračnico, zvite vilice ali kakšno drugo napako lahko popravijo v lokalni popravljalnici koles, kjer vam bodo kolo preventivno pogledali tudi na drugih mestih in omogočili brezskrbno vožnjo.

Dežnikarstvo

Vsakega pokvarjenega dežnika še ni treba zavreči. V Sloveniji je še vedno mogoče najti dežnikarje – strokovnjake za popravilo dežnikov, ki oživijo pokvarjene dežnike.

Spletno mesto manjvec.si

Na spletnem mestu manjvec.si si oglejte zemljevid vseh mojstrov, ki lahko priljubljene predmete popravijo, predelajo ali obnovijo, prav tako pa si lahko tukaj ogledate lokacije, kjer si je mogoče izposoditi ali kupiti rabljene predmete.

Več na manjvec.si

Kolofon:

Priročnik je izdala:

Zbornica komunalnega gospodarstva – Gospodarska zbornica Slovenije

Priprava besedil in oblikovanje:

TAMAN, družba za
komunikacijski management, d.o.o.

Lektoriranje:

Prolingus prevajanje, Maja Piškurič, s.p.

Fotografije:

www.pixabay.com, www.pexels.com, www.pinterest.com

Ljubljana, november 2017

Za več informacij obiščite spletno stran:

www.gzs.si/zbornica_komunalnega_gospodarstva

V primeru, da imate za nas kaj vprašanj, nam pišite na
komunala@gzs.si, nas pokličite na
telefonsko številko 01/ 5898 484 ali nam pišite na naslov
Zbornica komunalnega gospodarstva
Dimičeva ulica 13, 1504 Ljubljana

**KUPUJTE MANJ,
IZBIRAJTE DOBRO,
NAJ TRAJA!**

VIVIENNE WESTWOOD

